

Наталія ЖОВНИЦЬКА, редактор напряму

БЕЗОПЛАТНЕ ОТРИМАННЯ МАЙНА: ЯК ОФОРМИТИ

Із цієї статті ви дізнаєтеся:

- як формувати первісну вартість безоплатно отриманих матеріальних цінностей;
- чи включати додаткові витрати, понесені установою, до їх вартості;
- як визначити дохід від безоплатно отриманого майна;
- як відобразити зазначені операції в бухгалтерському обліку.

Насамперед зауважимо, що, виходячи зі специфіки діяльності бюджетних установ як суб'єктів господарювання, які мають певні повноваження та відповідальність, побудовані на принципах, визначених для бюджетної системи, а також певні обмеження, бюджетна установа може отримувати лише те майно, яке використовується згідно з її установчими документами з урахуванням вимог бюджетного законодавства.

Власні надходження бюджетних установ у вигляді безоплатно отриманого майна згідно зі ст. 13 Бюджетного кодексу (далі – БК) включаються до першої підгрупи другої групи (благодійні внески, гранти та дарунки) на підставі договорів, календарних планів проведення централізованих заходів та інших документів, якими передбачено отримання внесків, грантів та дарунків.

Тож спочатку з'ясуємо питання формування первісної вартості майна, отриманого бюджетною установою як благодійна допомога, а потім розглянемо порядок унесення змін до кошторису та відображення отриманих матеріальних цінностей у бухобліку.

Формуємо первісну вартість

Формування первісної вартості безоплатно отриманих основних засобів передбачено НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», затвердженим наказом Мінфіну від 12.10.10 р. № 1202, та Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору, затвердженими наказом Мінфіну від 23.01.15 р. № 11 (далі – Методичні рекомендації № 11).

Відповідно до п. 8 розд. II НП(С)БОДС 121 та п. 5

розд. III Методичних рекомендацій № 11 первісна вартість основних засобів (далі – ОЗ), отриманих установою безоплатно від суб'єктів держсектору, дорівнює первісній (переоціненій) вартості ОЗ, визначеній суб'єктом держсектору, що їх передав (з наведенням нарахованої суми зносу), з урахуванням таких витрат:

- сум, що сплачуються постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційних зборів, державного мита та аналогічних платежів, що здійснюються у зв'язку з отриманням прав на об'єкт ОЗ;
- сум ввізного мита;
- сум непрямих податків у зв'язку зі створенням ОЗ (якщо вони не відшкодовуються суб'єктові держсектору);
- витрат зі страхування ризиків доставки ОЗ;
- витрат на транспортування, установку, монтаж, налагодження ОЗ;
- інших витрат, безпосередньо пов'язаних із доведенням ОЗ до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Якщо немає достовірної інформації щодо первісної вартості ОЗ, то вона визначається на рівні справедливої вартості на дату отримання, оцінювання якої проводиться відповідно до законодавства (п. 8 розд. II НП(С)БОДС 121 та п. 5 розд. III Методичних рекомендацій № 11).

Справедливу вартість визначає комісія установи, створена за наказом керівника установи. Незалежно від того, є достовірною інформація про вартість безоплатно отриманих ОЗ чи треба визначити їх справедливу вартість, такі активи спочатку приймаються комісією, створеною наказом

керівника суб'єкта держсектору. До складу комісії обов'язково входить працівник бухгалтерської служби.

У подальшому комісія складає відповідний документ (акт прийняття-передачі ОЗ) із визначенням назви та вартості безоплатно отриманих ОЗ за наявності достовірної інформації, тобто згідно з даними первинних документів. Або приймається рішення щодо необхідності визначення первісної вартості ОЗ на рівні справедливої вартості на дату отримання, оцінювання якої для цілей бухгалтерського обліку проводиться відповідно до чинного законодавства (п. 5 розд. III Методрекомедацій № 11).

З огляду на ці вимоги первісною вартістю ОЗ, отриманих безоплатно, є їх справедлива вартість на дату отримання з урахуванням витрат. Водночас якщо благодійник передав достовірну інформацію про вартість такого майна, про що свідчать відповідні первинні документи, установа орієнтується на цю вартість.

Проте до такої вартості можуть бути додані певні витрати, понесені установою на доведення безоплатно отриманих матеріальних цінностей до стану, придатного для застосування.

Звісно, збільшувати первісну вартість безоплатно отриманих матеріальних цінностей слід лише в разі, якщо ці витрати мали місце.

Складаємо довідку про зміни до кошторису

Відповідно до ч. 4 ст. 13 БК благодійна допомога у вигляді безоплатно отриманих матеріальних цінностей прирівнюється до додаткових ресурсів бюджетної установи, що відображаються як надходження і доходи спецфонду відповідного бюджету, за рахунок яких могли бути здійснені витрати та отримано відповідне майно.

Тож отримані бюджетною установою **власні надходження у вигляді благодійної допомоги є складовою спецфонду відповідного бюджету** і вносяться до кошторису бюджетної установи.

Ми знаємо, що всі бюджетні установи **здійснюють свою діяльність на основі кошторису**. Кошторис є основним плановим фінансовим документом, яким на бюджетний період визначаються повноваження щодо отримання надходжень

і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій, досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень.

Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ затверджено постановою КМУ від 28.02.02 р. № 228 (далі – Порядок № 228).

Відповідно до п. 32 Порядку № 228 **кошториси** разом із планом асигнувань загального фонду бюджету, планом спецфонду **затверджуються керівником відповідної установи вищого рівня** (якщо законодавством не встановлено іншого порядку затвердження).

Легітимність надходження і можливість використання в діяльності за визначеними цілями майна, отриманого бюджетною установою безоплатно, підтверджується погодженням цього факту розпорядником бюджетних коштів вищого рівня шляхом затвердження ним змін до кошторису в частині надходжень (підгрупа 1 другої групи власних надходжень).

У разі отримання благодійної допомоги протягом поточного звітного періоду бюджетна установа повинна уточнити кошторис, а саме внести зміни, оформивши Довідку про зміни до кошторису в частині спеціального фонду за власними надходженнями з урахуванням фактично отриманої благодійної допомоги (зокрема, майна).

Факт отримання бюджетною установою матеріальних цінностей (зокрема, ОЗ) має бути підтверджений, крім акта прийняття-передачі, **Довідкою про надходження у натуральній формі** (далі – Довідка про надходження). Форму довідки наведено в додатку 27 до Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затвердженого наказом Мінфіну від 23.08.12 р. № 938, та додатку 36 до Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами, затвердженого наказом Мінфіну від 24.12.12 р. № 1407.

Оскільки розпорядники бюджетних коштів можуть здійснювати видатки в межах затверджених асигнувань на відповідну мету, інформація в цих довідках для цілей бухобліку і фінзвітності умовно прирівнюється до операцій з отримання майна, придбаного за плату:

- як надходження до спецфонду за власними коштами;

- як здійснені касові видатки за відповідними напрямками за рахунок цих надходжень.

З метою відповідності відображення здійснених операцій із виконання бюджетів бюджетної установи і органів Казначейства у звітний період **розпорядники повинні не пізніше останнього робочого дня місяця скласти та подати** до відповідного органу Казначейства Довідку про надходження.

На підставі цієї Довідки органи Казначейства відображають:

- операції в натуральній формі в обліку з виконання спеціального фонду відповідного бюджету;
- ведуть окремий облік таких змін, проводять видатки з урахуванням унесених змін без унесення змін до розпису;
- відображають у звітності про виконання бюджету планові показники за спецфондом з урахуванням унесених змін до кошторисів.

Відповідальність за правильність визначення вартості об'єкта обліку, кодів економічної класифікації несе бюджетна установа.

Бюджетні установи отримують виписку з рахунка на підтвердження зарахованих надходжень та здійснених касових видатків зі спеціальних реєстраційних рахунків.

Для затвердження змін до кошторису бюджетна установа подає розпорядникам вищого рівня такі документи:

1) засвідчену відповідним органом Казначейства копію довідки про підтвердження надходжень на спеціальні реєстраційні рахунки установи, відкриті у відповідному органі Казначейства за власними надходженнями (п. 3.9 Інструкції про складання і виконання розпису Державного бюджету України, затвердженої наказом Мінфіну від 28.01.02 р. № 57, далі – Інструкція № 57). Форму такої довідки наведено в додатку 7 до Інструкції № 57.

2) довідку про зміни до кошторису з обґрунтуванням у вигляді відповідних розрахунків.

Отже, отримані бюджетною установою як благодійна допомога матеріальні цінності можуть бути використані в її діяльності законно лише за умо-

ви затвердження відповідних змін до кошторису у частині спецфонду надходжень і бюджетних асигнувань за відповідними напрямками видатків та КЕКВ бюджету.

КЕКВ визначається згідно з Інструкцією щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затвердженою наказом Мінфіну від 12.03.12 р. № 333.

І наостанок слід сказати, що аналогічний порядок дій розпорядника бюджетних коштів передбачено в разі обслуговування його спецфонду бюджету в установах банку.

Так, відповідно до п. 22 Порядку обслуговування коштів місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ в установах банків державного сектору, затвердженого постановою КМУ від 14.05.15 р. № 378, у разі проведення розпорядниками бюджетних коштів операцій у натуральній формі відповідно до законодавства зазначені операції проводяться в межах планових показників та відображаються в бухобліку виконання місцевих бюджетів на підставі довідки про надходження в натуральній формі, яка подається розпорядниками бюджетних коштів органам Казначейства на паперових та електронних носіях не пізніше останнього робочого дня місяця.

Проведення та відображення операцій у натуральній формі здійснюється розпорядниками бюджетних коштів у визначеному законодавством порядку через відповідний спеціальний реєстраційний рахунок, відкритий в органі Казначейства.

Бухгалтерський облік

Бухоблік ведеться відповідно до вимог Типової кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами, затвердженої наказом Мінфіну від 29.12.15 р. № 1219 (далі – Типова кореспонденція № 1219), Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затвердженого наказом Мінфіну від 31.12.13 р. № 1203.

Правила відображення безоплатно отриманих матеріальних цінностей у бухобліку розглянемо на прикладі.

Приклад

Міський дитячий будинок «Центр опіки» отримав як благодійну допомогу телевізор та бойлер на суму 12 780 грн. Вартість цього майна, підтверджена благодійником документами, становить: телевізор – 8 490 грн., бойлер – 4 290 грн. Установа понесла додаткові витрати на налагодження та монтаж бойлера за рахунок коштів спецфонду, отриманих у звітному періоді. Для цього вона уклала договір із підрядною організацією на виконання робіт зі встановлення бойлера. Вартість встановлення згідно з актом виконаних робіт – 750 грн. (у т. ч. ПДВ – 125 грн.).

Оскільки роботи зі встановлення бойлера установка оплатила за рахунок поточних витрат, їх необхідно вилучити з доходів звітного періоду (субрахунок 7111) та віднести на збільшення фінансування заходів цільового призначення (субрахунок 5411).

Вартість робіт зі встановлення бойлера віднесено до його первісної вартості, унаслідок чого його загальна первісна вартість дорівнює 5 040 грн. (4 290 грн. + 750 грн.). У бухобліку ці операції відображаються так:

(грн.)

№ п/п	Зміст операції	Бухгалтерський облік		
		Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5
1	Відображено вартість безоплатно отриманих подарунків (на підставі підтвердних документів):			
	– телевізор	1014 «Машини та обладнання»	6211 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	8 490,00
	– водонагрівач	1113 «Малоцінні необоротні матеріальні активи»	6211	4 290,00
2	Водночас відображено:			
	– дохід від безоплатно отриманих ОЗ та інших необоротних матеріальних активів (далі – ІНМА)	2313 «Реєстраційні рахунки»	7511 «Доходи за необмінними операціями»	12 780,00
	– збільшення внесеного капіталу на суму безоплатно отриманих ОЗ та ІНМА	7511	5111 «Внесений капітал розпорядникам бюджетних коштів»	12 780,00
	– касові витрати	6211	2313	12 780,00
3	Виконано роботи зі встановлення водонагрівача	1312 «Капітальні інвестиції в інші необоротні матеріальні активи»	6211	750,00
4	Віднесено на збільшення первісної вартості водонагрівача витрати на його встановлення (уведення в експлуатацію)	1113	1312	750,00
5	Одночасно відображено зміни у внесеному капіталі	5411 «Цільове фінансування розпорядників бюджетних коштів»	5111	750,00
6	Перераховано підрядній організації кошти за встановлений водонагрівач	6211	2313	750,00
7	Вилучено з доходів спецфонду кошти, використані на оплату послуг зі встановлення бойлера	7111	5411	750,00

1	2	3	4	5
8	Нараховано амортизацію на безоплатно отримані ОЗ та ІНМА: – на телевізор (8 490 x 10 % : 4 квартали)	8014	1411	212,25
	– на бойлер [(4 290 + 750) x 50 %]	8014	1412	2 520,00
	Водночас другий запис (2 520,00 + 212,25)	5111	7511	2 732,25
9	Віднесено на фінрезультат звітного періоду нараховану амортизацію (щоквартально)	5511	8014	2 732,25

Звертаємо увагу! Якщо бюджетною установою було понесено додаткові витрати на доведення об'єкта ОЗ до стану, придатного для застосування (наприклад, монтаж, налагодження, реєстраційні збори тощо), то такі витрати включаються до первісної вартості безоплатно отриманого об'єкта ОЗ. Для обліку зазначених витрат застосовують субрахунки 1311 «Капітальні інвестиції в основні засоби», 1312 «Капітальні інвестиції в інші необоротні матеріальні активи», тобто додаткові витрати накопичуються за дебетом таких субрахунків. Після закінчення всіх робіт, пов'язаних з уведенням в експлуатацію безоплатно отриманих об'єктів, бюджетна установа відносить такі витрати на збільшення їх первісної вартості. Це передбачено п. 1.10 Типової кореспонденції № 1219.

Крім того, визнаючи доходи від безоплатного отримання об'єктів ОЗ та ІНМА, бюджетні установи одночасно збільшують унесений капітал за кредитом субрахунка 5111 та відображають касові видатки за субрахунком 2313 (п. 1.11 Типової кореспонденції № 1219).

Слід сказати, що безоплатно отримані ОЗ та ІНМА також підлягають амортизації в загальному порядку. Під час нарахування амортизації на безоплатно отримані ОЗ та ІНМА водночас потрібно здійснити другий запис, а саме:

- зменшити суму внесеного капіталу за дебетом 5111;
- збільшити дохід від необмінних операцій за кредитом 7511.

ВИСНОВКИ

У разі отримання безоплатно об'єкта ОЗ як благодійної допомоги бюджетна установа повинна:

- сформулювати первісну вартість такого майна та зарахувати його до складу ОЗ або ІНМА;
- додаткові витрати, понесені на доведення такого об'єкта до стану, придатного для застосування, включити до первісної вартості безоплатно отриманого об'єкта;
- нарахувати амортизацію;
- оформити Довідку про надходження у натуральній формі;
- подати довідку про зміни до кошторису на затвердження розпоряднику бюджетних коштів вищого рівня.

www.balance.ua

- Демоверсія БСБ
- Одна відкрита стаття кожного номера
- Інформація про семінари/вебінари
- Анонси та архіви номерів

P